

religie & filosofie

Zuster Francesco Moens is de laatste Nederlandse missiezuster op de Molukken. Een dezer dagen keert ze terug naar Nederland. “Het werk hier komt nooit af, maar misschien moet ik maar gewoon gaan.”

Terug na missie van 45 jaar

REPORTAGE

Liza Titawano
Ambon-stad

Het is donker en vochtig in het huisje van Frederika Rivai (76). Het regent al de hele dag en omdat de wijk waar ze woont in Ambon-stad tussen bergen ligt ingeklemd, kan het water geen kant op. Haar keuken staat blank. “Dit is toch geen doen”, zegt zuster Francesco Moens terwijl een rat over een stapel afwas wegschiet. Samen met Herman Palang Ama, werkpartner en voorzitter van stichting Moonsunray, kwam ze eigenlijk alleen de deur opmeten omdat deze letterlijk aan flarden hangt, maar nu blijkt dat het huis ook aan een nieuw dak toe is.

Rivai is een van de katholieke bejaarden die zuster Moens al jaren kent en die, in de steek gelaten door familie, weinig om handen heeft. Omdat Moens voorgoed terugkeert naar Nederland heeft ze gegevens verzameld van bejaarden als Rivai om ze vanuit Nederland af en toe financieel te ondersteunen.

De afgelopen 45 jaar deed ze niet anders. Duizenden mensen op het Indonesische eiland Ambon kregen hulp die zich richtte op de sociaal-economische ontwikkeling van minderbedeelden. Haar congregatie, de Dochters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart, ging in 1920 aan het werk op de Molukken. In totaal zou de congregatie 151 zusters sturen. Er wonen nu nog 73 missionarissen in Indonesië, onder wie vijf zusters. Moens’ congregatie zendt sinds 1971 geen zusters meer uit wegens een gebrek aan kandidaten.

Toen zuster Moens in 1965 naar de Molukken vertrok ontwikkelde ze, met de door haar opgerichte stichting Rinamakana, een spaarsysteem waarbij geld tijdelijk werd omgezet in zegels. In de loop der jaren verstrekten de stichting ook leningen en hielp met het bouwen van huizen.



Na het vertrek van zuster Francesco Moens, zet Herman Palang Ama (rechts) op Ambon het werk voort van de door Nederlandse donateurs ondersteunde stichting Moonsunray.

FOTO LIZA TITAWANO

Tot in 1999 de vlam in de pan sloeg. Moslims en christenen raakten slaags op Ambon en al snel breidde de strijd zich uit naar omliggende eilanden. Vijf jaar bleef het onrustig, er vielen duizenden slachtoffers en minstens 30.000 mensen vluchtten. Zuster Moens, toen eigenlijk al met pensioen, ging verder als freelancer om de vluchtelingen te helpen. Ondersteund door donaties stampte ze een heel dorp uit de grond voor 315 gezinnen. Nu Moens definitief teruggaat, vragen haar donateurs in Nederland zich af wat er van het werk van haar stichting zal overblijven. Palang Ama van stichting Moonsunray: “Het is zaak goede medewerkers te

houden die hard willen werken. Dat zal niet makkelijk zijn.”

Op het eiland Seram helpt de stichting momenteel armlastigen met het bouwen van een huis in het dorpje Salamahu. De overheid, zegt Palang Ama, heeft geen zin om deze mensen te helpen omdat ze zo afgelegen wonen, zo’n 125 kilometer van de eerstvolgende stad. Om steun van de stichting te krijgen moeten de inwoners zelf zorgen voor zand, stenen en hout. Palang Ama en zijn collega’s leveren dan zakken cement en platen zink om een duurzaam huis te bouwen. “We geven geen vis, maar een hengel om te vissen.” Met haar 77 jaar wordt het voor zuster Moens

tijd om terug te gaan naar het moederhuis in Tilburg. Deze maand nog vertrekt ze voorgoed. “Het is wel goed zo. Als laatste Nederlandse zuster op de Molukken ben ik nog de enige afgevaardigde van de Nederlandse provincie van onze congregatie. Dit is het einde van een tijdperk. Ik hoop dat de zusters hier met dezelfde intentie het geloof blijven belevan. Het werk hier komt nooit af, maar misschien moet ik maar gewoon gaan.”

Deze reportage is mede mogelijk gemaakt door de Nationale Commissie voor internationale samenwerking en Duurzame Ontwikkeling (NCDO).

Mohamed Ajouaou gekozen tot beste moslimtheoloog

Van onze redactie religie & filosofie

Hoewel hij op voorhand een outsider leek, heeft hij twee prijzen in de wacht gesleept: Mohamed Ajouaou is de grote winnaar van de Pracht van de Theologie. Hij is deze week verkozen tot meest spraakmakende islamitische theoloog van Nederland én zijn boek ‘Islam achter tralies’ is uitgeroepen tot beste Nederlandstalige islamitische theologische publicatie in de periode 2001-2011.

De Pracht van de Theologie-prijs is een initiatief van het islamitische ‘platform voor kritische denkers’ Nieuwemoskee. Het is een antwoord op de Nacht van de Theologie, waar vorige maand prijzen werden uitgereikt voor het beste christelijke theologische boek en de meest spraakmakende christelijke theoloog. Die laatste prijs ging naar de Vlijmense theoloog Frank Bosman, die om die reden deel uitmaakte van de jury van de islamitische prijs.

Filosof en theoloog Mohamed Ajouaou (1968) is hoofd islamitische geestelijke verzorging bij het ministerie van justitie. Het boek ‘Islam achter tralies’ is zijn proefschrift waarvan vorig jaar een handelseditie verscheen. Ajouaou onderzoekt daarin de nog jonge praktijk van islamitische geestelijke verzorging bij justitie. Hij vraagt zich onder meer af waarin de geestelijk verzorger verschilt van de moskee-imam en in hoeverre hij tegemoet kan komen aan de ‘zorgvraag’ van islamitische gedetineerden.

Redacteur Ceylan Weber van Nieuwemoskee lichtte eerder in *Trouw* toe dat een prijs voor islamitische theologie gewenst is. “Onder islamitische theologen in Nederland is een kritisch geluid aanwezig. Dat ontwikkelt zich snel.” Het publiek kon stemmen op de genomineerden. In totaal werden 750 stemmen uitgebracht.

Ruim 3 miljoen euro extra voor Gelders religieus erfgoed

Van onze redactie religie & filosofie

De provincie Gelderland trekt ruim drie miljoen euro extra uit voor religieus erfgoed. Met dat bedrag kunnen twintig restauratieprojecten gefinancierd worden, waaronder die van de protestantse Barbarakerk in Culemborg, de rooms-katholieke kerk van Netterden en het schijndodenhuisje op de begraafplaats in Velp.

Het extra geld is beschikbaar gekomen doordat het Rijk heeft besloten een aantal projecten te subsidiëren die aanvankelijk door de provincie Gelderland betaald zouden worden.

De provincie Gelderland wil naar eigen zeggen ‘historische elementen en gebouwen’ behouden. Daarom besloten Provinciale Staten in 2009 16,9 miljoen euro te investeren in cultuurhistorisch en religieus erfgoed.

Monumentale kerkgebouwen zijn vaak een financiële last voor kerkbesturen omdat zij door teruglopende ledenaantallen onvoldoende geld hebben voor het onderhoud. De provincie springt nu bij omdat zij meent dat “veel kerkgebouwen of ander religieus erfgoed een wezenlijke functie hebben voor de gemeenschap of een kenmerkend onderdeel van het landschap of een markant onderdeel van ons tijdsbeeld zijn”.

Klem tussen sharia en burgerlijk recht

Van onze redactie buitenland

De Maleisische Kamariah Ali mag van de burgerlijke rechter haar islamitisch geloof niet laten vallen, om zo gevangenisstraf wegens afvalligheid te vermijden. De rechters verwezen haar naar een shariarechtbank om daar haar geloof af te zweven, maar die staat zoiets zelden toe. Ali stelt dat ze geen moslim meer is, dus niets te zoeken heeft bij een islamitische rechtbank.

Maleisië garandeert in de grondwet vrijheid van godsdienst, maar de praktijk is niet zo flexibel. Aanhangers van andere geloven dan de islam trekken vaker aan het kortste eind. Ali (60) is een volgeling van de Hemel Koninkrijk-sekte, die ook wel bekend staat als de ‘theepot-cultus’. Belangrijk voor de aanhangers is het geloof in de helende reinheid van water. Daarom hebben zij een enorme theepot gebouwd.

De cultus Hemel Koninkrijk is opgericht in de islamitische deelstaat



Na de mislukte aanslag in 2005 op de theepot werden veel leden van de ‘theepot-cultus’ vervolgd.

FOTO AFP

Terengganu. De religieuze autoriteiten daar zien het geloof als ketterij. Maar leider Ayah Pin, die zich inzet voor harmonie tussen gelovigen, denkt dat hij de wereld zal redden.

De theepot overleefde in 2005 een aanslag, hetzelfde jaar dat veel leden,

inclusief Kamariah Ali, zijn vervolgd. Ayah Pin zou inmiddels naar Thailand zijn gevlucht.

Ayah Pin en Kamariah Ali zijn niet de enigen die klem komen te zitten tussen burgerlijk en islamitisch recht in Maleisië, waar zo’n zestig procent

moslim is. Bekend is het voorbeeld van de moslimvader die in het geheim zijn kinderen moslim liet worden en van een shariarechtbank voorgedij kreeg. Maar de hindoemoeder kreeg voorgedij onder burgerlijk recht.